

TEABELEHT

Brüssel, 29. aprill 2014

ELi piiravad meetmed

Sanktsioonid on üks ELi vahendeid, millega edendatakse ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) eesmärgi, s.t rahu ja demokraatiat ning õigusriigi põhimõtte, inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse austamist. Sanktsioonid on alati osa terviklikust poliitilisest lähenemisviisist, mis hõlmab ka poliitilist dialoogi ja täiendavaid meetmeid.

ELi sanktsioonid ei ole karistuslikku laadi, vaid mõeldud pigem selleks, et muuta sihtriigi, -üksuste või -isikute poliitikat või tegevust. Seetõttu on meetmed alati suunatud kõnealusele poliitikale või tegevusele, nende teostamise vahenditele ja neile, kes nende eest vastutavad. Samal ajal teeb EL kõik endast sõltuva, et vähendada kahjulikke tagajärgi tsiviilelanikkonnale või seaduslikule tegevusele.

EL rakendab kõiki ÜRO kehtestatud sanktsioone. Lisaks sellele võib EL ÜRO sanktsioone tugevdada, kohaldades rangemaid ja täiendavaid meetmeid. Kui EL peab seda vajalikuks, võib ta samuti teha otsuse määrata omapoolseid sanktsioone.

Vastuvõtmine ja jõustumine

Nõukogu kehtestab ELi piiravad meetmed ühehäälselt vastu võetud nõukogu otsusega ÜVJP valdkonnas. Ehkki see otsus hõlmab kõiki kehtestatud meetmeid, võib sanktsioonide täielikuks jõustumiseks vaja olla täiendavaid õigusakte.

Teatavaid sanktsioone, näiteks relvaembargosid ja reisikeelde, rakendavad vahetult liikmesriigid. Sellisteks meetmeteks on vaja üksnes nõukogu otsust. Selline otsus on ELi liikmesriikidele otseselt siduv.

Majanduslikud meetmed, näiteks varade külmutamine ja ekspordikeeld, kuuluvad liidu pädevusse ja nende võtmine eeldab seetõttu eraldi rakendusakti nõukogu määruse näol, mis on ELi kodanikele ja ettevõtjatele otseselt siduv. Selline määrus, mis võetakse vastu ELi välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni ühise ettepaneku alusel, sisaldab üksikasju nõukogus kokku lepitud meetmete täpse ulatuse ja rakendamise kohta. Määrus jõustub tavaliselt järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

P R E S S

Euroopa Liidu Nõukogu – Pressitalitus
Rue de la Loi 175 B – 1048 BRÜSSEL Tel: +32 (0)2 281 6319
press.office@consilium.europa.eu <http://www.consilium.europa.eu/press>

ET

Sagedased meetmed

– **Relvaembargo**

Relvaembargo hõlmab tavaliselt sõjaliste kaupade ühises ELi nimekirjas (vt viimane ühine sõjaliste kaupade nimekiri) loetletud kaupade müüki, tarnimist ja transporti. Tavaliselt hõlmab keeld ka seonduvat tehnilist ja rahalist abi.

Lisaks võidakse keelata ka siserepressioonideks kasutatavate vahendite, s.t sellise politseivarustuse eksport, mida ei ole sõjaliste kaupade ühises ELi nimekirjas nimetatud. Näiteks võib siinkohal tuua veekahuritega varustatud sõidukid, vangide transpordiks mõeldud sõidukid, okastraadi ning politseikiivrid ja -kilbid.

Nõukogu võib samuti keelata kahesuguse kasutusega kaupade, s.t nii tsiviil- kui sõjalisel otstarbel kasutatavate ning ELi kahesuguse kasutusega kaupade loetelus loetletud kaupade ekspordi sihtriikidesse (vt määruse (EÜ) nr 428/2009 I lisa).

– **Varade külmutamine**

Varade külmutamine puudutab loetellu kantud isikutele või üksustele kuuluvaid või nende kontrolli all olevaid rahalisi vahendeid ja majandusressursse. See tähendab, et neil isikutel ei ole kõnealustele vahenditele, näiteks sularahale, tšekkidele, pangahoiustele, aktsiatele, osakutele jne juurdepääsu ning nad ei saa neid ümber paigutada ega müüa. Samuti ei saa nad müüa ega rentida muud materiaalist või immateriaalist vara, sealhulgas kinnisvara.

Varade külmutamine hõlmab samuti loetellu kantud isikutele ja üksustele vahendite eraldamise keeldu. See tähendab, et ELi kodanikud ja ettevõtjad ei tohi teha neile makseid ega tarnida neile kaupu või muud vara. Seetõttu ei saa loetellu kantud ettevõtjate ja isikutega seaduslikult äritehinguid teha.

Teatavatel juhtudel võivad pädevad riiklikud asutused lubada konkreetseid erandeid varade külmutamisest, näiteks selleks, et tasuda põhivajaduste (nt kulutused toidule, üürile, ravimitele või maksudele) või mõistlike õigusabiteenuste eest.

– **Viisa- või reisikeeld**

Isikutel, kellele on kehtestatud reisikeeld, ei lubata välispiiridel ELi siseneda. ELi sisenemiseks vajalikku viisat ei anta isikutele, kelle suhtes on kehtestatud ELi sisenemise piirangud.

ELi sanktsioonid ei kohusta liikmesriiki kunagi keelama omaenda kodanikke riiki sisenemast. Kui ELi kodanikule on kehtestatud reisikeeld, peab tema päritoluriik ta kooskõlas riiklike õigusnormidega riiki lubama.

Lisaks võivad liikmesriigid lubada teha reisikeelust erandeid, kui nad võõrustavad rahvusvahelist valitsustevahelist organisatsiooni, ÜRO konverentsi või Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni.

Kus ELi sanktsioonid kehtivad?

Oma põhiolemuselt on sanktsioonid mõeldud avaldama kolmandatele riikidele poliitilist mõju. ELi piiravad meetmed kehtivad aga üksnes ELi jurisdiktsiooni piires, see tähendab

- ELi territooriumil, sealhulgas ELi õhuruumis;
- ELi kodanike suhtes, olenemata sellest, kas nad asuvad ELis või mitte;
- liikmesriigi õiguse alusel asutatud ettevõtjate ja organisatsioonide suhtes, olenemata sellest, kas nad asuvad ELis või mitte. Siia kuuluvad ka ELi ettevõtjate kolmandates riikides asuvad filiaalid;
- igasuguse äritegevuse suhtes, mis toimub tervenisti või osaliselt Euroopa Liidus;
- liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate õhusõidukite või laevade pardal.

EL ei võta vastu õigusakte, mis eksterritoriaalse kohaldamise tõttu rikuks rahvusvahelist õigust. ELi kandidaatriike kutsutakse süsteemselt üles ELi kehtestatud piiravate meetmetega ühinema.

Õiguskaitsevahendid

Nõukogu teavitab isikuid ja üksusi, kelle suhtes kohaldatakse varade külmutamist või reisikeeldu, nende vastu võetud meetmetest. Samal ajal juhib ta nende tähelepanu olemasolevatele õiguskaitsevahenditele. Kõnealused isikud võivad paluda nõukogul otsuse uuesti läbi vaadata, esitades loetellu kandmise kohta tähelepanekuid. Samuti võivad nad vaidlustada meetmed ELi Üldkohtus.
